

Argymhellion yr Adroddiad Blynyddol – ADOLYGWYD ym mis Ionawr 2021, cyhoeddwyd ym mis Chwefror 2021

Diweddariadau Chwarterol ar gyfer y wefan

Bob blwyddyn, trwy fy adroddiad blynyddol, rwy'n cyflwyno argymhellion i Lywodraeth Cymru ynghylch y materion polisi allweddol lle hoffwn i weld gweithredu yn ystod y 12 mis nesaf. Yn ystod y flwyddyn bydda i'n mynd ar ôl yr argymhellion hyn trwy gyfarfodydd gyda Gweinidogion a Dirprwy Weinidogion, swyddogion arweiniol, a rhanddeiliaid eraill, gan gynnwys plant a phobl ifanc.

Lle mae argymhellion wedi cael eu cynnwys ar yr un testun mewn sawl blwyddyn olynol, maent wedi'u rhestru o dan yr un pennawd, yn nhrefn y dyddiad.

Rwyf i wedi rhoi gradd Coch / Ambr / Gwyrdd i bob argymhelliad, i fesur cynnydd yn erbyn yr hyn alwais i amdano. Fy asesiad fy hun yw lliw'r radd, ar sail ymgysylltiad â'r holl rhanddeiliaid allweddol. Mae'n bwysig nodi nad yw'r radd yn asesu a yw Llywodraeth Cymru yn cytuno gyda'r argymhelliad neu beidio. Mae lliw'r radd yn adlewyrchu a fu unrhyw newidiadau polisi ac ymarfer sy'n gwella bywydau plant yng Nghymru ac yn rhoi amddiffyniad pellach iddyn nhw fwynhau eu hawliau o dan CCUHP.

Coch Dim tystiolaeth o newidiadau polisi nac ymarfer ers cyflwyno'r argymhelliad. Dim gwelliant ym mhrofiadau plant.

Ambr Peth tystiolaeth o newid polisi neu ymarfer, ond nid yw'r argymhelliad wedi'i gyflawni'n llawn yn llwyddiannus eto.

Gwyrdd Argymhelliad wedi'i roi ar waith a gwahaniaethau nodedig ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gwasanaeth neu gymorth.

Yn y diweddariad yma rydym ni wedi symud rhai o'r argymhellion i Anecs ar ddiwedd y ddogfen. Nid yw hynny'n golygu ein bod ni ddim yn dal i ddilyn y meysydd polisi hynny â diddordeb, ond dydyn nhw ddim bellach yn argymhellion 'gweithredol' i ni adrodd arnynt ym mhob chwarter. Mae hynny naill ai oherwydd bod yr argymhelliad wedi cael ei 'gyflawni', neu oherwydd nad yw'r gwaith perthnasol yn digwydd bellach. Os bydd y sefyllfa'n newid yn achos unrhyw rai o'r meysydd hyn, byddwn ni'n ailgyflwyno'r llinellau hyn i gorff y ddogfen hon.

Pwnc	Argymhellion	Gradd Coch/Ambr/Gwyrdd ar hyn o bryd	Sylwadau
lechyd meddwl	<p>2015/16 Dylai Rhaglen y GiG, Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc, barhau i dderbyn lefelau digonol o arian i gyflawni ei huchelgais a monitro a yw profiadau plant o ofal iechyd meddwl yn gwella.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod rhaglen T4CYP yn parhau y tu hwnt i'r flwyddyn ariannol hon, nes ei bod wedi cyflawni ei nodau uchelgeisiol. Cyn i'r rhaglen genedlaethol ddod i ben, mae angen i'w gwelliannau gael eu gwreiddio'n ddigonol ac yn gyson ar lefel leol er mwyn i'r byrddau cynllunio rhanbarthol fedru cynnal cynnydd ac ansawdd y ddarpariaeth i bob plentyn ledled Cymru.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu i fynnu bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) yn sefydlu strwythurau cynllunio amlasiantaeth penodol ar gyfer plant a phobl ifanc, a fydd yn adrodd i'r BPRh. Dylen nhw hefyd fynnu bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn cymryd camau i integreiddio gwasanaethau gofal cymdeithasol a iechyd meddwl plant i</p>	Dim Newid	<p>Yn ystod misoedd cyntaf y pandemig hwn, mae fy nhîm a minnau wedi bod mewn cysylltiad yn rheolaidd â'r ddwy uned cleifion mewnol iechyd meddwl i blant a phobl ifanc yng Nghymru, Gweinidogion a swyddogion Llywodraeth Cymru, a Grŵp Achosion Iechyd Meddwl y GiG, a sefydlwyd mewn ymateb i'r pandemig. Ers dechrau'r pandemig, rwyf wedi bod yn pryderu ynghylch capasiti'r unedau i gleifion mewnol, a'r gwelyau 'ymchwydd' a gafwyd trwy ddarparwyr annibynnol. Yn ôl yr hyn rwy'n deall, dim ond ambell waith y defnyddiwyd y gwelyau ymchwydd hyn yn ystod y cyfnod, ond mae'n dangos yn fwy nag erioed nad oes capasiti dros ben yn y system. Er bod y gwasanaethau CAMHS cymunedol ledled Cymru wedi llwyddo i gynnal gwasanaeth, rwyf hefyd yn pryderu bod darpariaeth iechyd meddwl y rhan fwyaf o bobl ifanc wedi symud o lefel wyneb yn wyneb i alwadau fideo, neu alwadau ffôn yn unig. Fy mhryder i yw na fydd rhai plant a phobl ifanc yn teimlo'r un cysylltiad â'r gweithwyr proffesiynol sy'n eu cefnogi ag oedd ganddyn nhw o'r blaen, ac y gallai hynny effeithio ar eu hymrwymiad i'r trefniant.</p> <p>Rwyf hefyd yn awyddus ein bod ni'n dysgu gwersi darparu gwasanaethau iechyd meddwl ar yr adeg hon, gan gynnwys ble gallai ffyrdd gwahanol o ddarparu gwasanaeth, fel galwadau fideo, gael eu ffafrio gan rai pobl ifanc.</p> <p>Rwy'n pryderu ynghylch adroddiadau mwy diweddar ynghylch problemau capasiti yn uned cleifion mewnol De Cymru, lle rydym ni'n deall bod dim modd i bobl ifanc a dderbyniwyd i gael mynediad</p>

	<p>dimau aml-ddisgyblaeth, fel eu bod yn ymateb i anghenion eu poblogaethau lleol o blant a phobl ifanc sydd angen cymorth a thriniaeth emosiynol, ymddygiadol neu iechyd meddwl.</p> <p>2018/19 Bod Llywodraeth Cymru yn mynd ati ar frys i sefydlu trefniadau parhau ar gyfer y gwaith pwysig sy'n cael ei gyflawni ar hyn o bryd trwy'r Rhaglen Gyda'n Gilydd ar gyfer Plant a Phobl Ifanc.</p>		<p>i'r uned gael eu lleoli yno oherwydd bod oedi wrth i bobl ifanc eraill symud ymlaen o'r uned oherwydd na threfnwyd cefnogaeth briodol. Rydym ni hefyd yn deall bod gwelyau ymchwydd pellach wedi cael eu comisiynu yn Lloegr, sydd eto'n dangos y diffyg darpariaeth addas yng Nghymru. Rydym ni'n falch o weld bod panel rheoli gwelyau wedi cael ei sefydlu mewn ymateb i rai o'r materion hyn, a'i fod yn cwrdd yn wythnosol i weithio ar atebion i broblemau galw a chapasiti.</p> <p>Rydym ni hefyd wedi gweld achosion trwy ein gwasanaeth Ymchwiliadau a Chyngor lle mae pobl ifanc yn cael eu cadw ar wardiau ysbyty (rhai pediatrig cyffredinol a wardiau iechyd meddwl oedolion) oherwydd nad oes darpariaeth arall addas yn bodoli. Wrth i ni gychwyn ar gyfnod arall ansicr lle mae nifer yr achosion o'r coronafeirws yn codi, mae'n destun pryder nad yw ein hunedau cleifion mewnol yn gallu darparu cefnogaeth i'r bobl ifanc sydd ag angen hynny, ac mae'n amlygu ymhellach yr angen am ddarpariaeth breswyl ehangach yma yng Nghymru.</p> <p>Mae ein gwaith yn adrodd ar effeithiolrwydd BPRhau wrth integreiddio gwasanaethau ar gyfer plant ag anghenion cymhleth bellach wedi dod i ben, ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Mehefin 2020. Mae'r adroddiad yn nodi argymhellion i BPRhau a Llywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymateb yn ffurfiol, ac rydym ni'n falch bod camau gweithredu wedi'u haddo mewn sawl maes, gan gynnwys datblygu 'canllawiau craffu da' ar gyfer BPRhau i'w gwneud yn fwy atebol i blant a phobl ifanc, ac adolygu aelodaeth BPRhau i wella cynrychiolaeth buddiannau plant a phobl ifanc. Rydym hefyd yn ymwybodol o Bapur Gwyn y Llywodraeth ar Ailgydbwysio Gofal a Chymorth, sy'n cyfeirio at rôl BPRhau.</p>
--	---	--	--

			<p>Fodd bynnag, mae'n dal yn aneglur sut bydd Llywodraeth Cymru yn gweithredu i sicrhau bod BPRhau yn gwneud y gwelliannau angenrheidiol a amlinellwyd yn ein hadroddiad, gan gynnwys beth bydd Llywodraeth Cymru yn ei wneud os nad yw cynnig llety diogel yn rhanbarthol yn datblygu'n gyflym; a beth mwy gallan nhw ei wneud i gefnogi BPRhau i wella hygyrchedd a gwelededd eu gwaith i blant a phobl ifanc.</p>
<p>Iechyd meddwl a llesiant mewn ysgolion</p>	<p>2015/16 Dylai rhaglen adolygu'r cwricwlwm 'Dyfodol Llwyddiannus', weithio'n agos gyda rhaglen Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc y GIG er mwyn hybu dulliau gweithredu ysgol gyfan, sy'n seiliedig ar dystiolaeth o ymdrin â pherthnasoedd iach, iechyd meddwl a llesiant.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Gan fod y pandemig wedi effeithio ar wasanaethau a chapasiti Llywodraeth Cymru, mae oedi dealladwy wedi bod yng nghyswllt yr ymgynghoriad ar y fframwaith dull gweithredu ysgol gyfan, a oedd i'w gynnal yn y gwanwyn. Wrth i ni ddechrau ystyried sut mae dychwelyd ein plant i leoliadau ysgol, mae'r canllawiau a geir yn y fframwaith yn fwy hanfodol nag erioed. Rwy'n falch o weld bod ymgynghoriad 12 wythnos bellach wedi'i gwblhau.</p> <p>Rwy'n falch iawn o nodi y bydd y canllawiau'n statudol ar gyfer cyrff llywodraethu ysgolion meithrin, cynradd, uwchradd ac arbennig a gynhelir, a hefyd yn statudol ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru.</p> <p>Er fy mod i'n croesawu llawer o gynnwys y canllawiau, y ffocws ar gydberthynas, ethos a diwylliant ysgol, a'r astudiaethau achos mynych a ddefnyddir ar hyd-ddynt, dyma rai o'm prif bryderon ynghylch y canllawiau hyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nid oes gan bob ysgol ar hyn o bryd adnoddau a chymorth digonol i 'gysylltu' â'r dull ehangach system gyfan, gan y bydd rhai ysgolion wedi paratoi'n dda eisoes

			<p>i ddechrau gweithredu, tra bod eraill yn debygol o gael trafferth heb gefnogaeth ddigonol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd ar ysgolion angen i'r amrywiol ddisgwyliadau a roddir arnynt gael eu hegluro mewn fformat hygrych, sy'n cysylltu'r newidiadau cyfamserol niferus y mae disgwyl iddyn nhw ymateb iddynt, megis y cwricwlwm newydd, trefniadau ymarferol ar gyfer amgylcheddau diogel o safbwynt Covid, dyletswyddau ADY ac eraill. • Gan nad yw'r canllawiau hyn yn statudol ar gyfer byrddau iechyd, dylai Cylchlythyr at fyrdau iechyd gan y Gweinidog gyd-fynd â'r canllawiau hyn er mwyn sicrhau bod gweithwyr iechyd proffesiynol yn bartneriaid gweithredol mewn dulliau gweithredu ysgol gyfan. <p>Rwy'n edrych ymlaen at weld y canllawiau hyn yn cael eu cyhoeddi cyn etholiadau'r Senedd ym mis Mai.</p>
<p>Trafnidiaeth</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru adolygu Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 a'r ddarpariaeth statudol a'r canllawiau gweithredol cysylltiedig, er mwyn sicrhau bod pob taith i'r ysgol ac oddi yno yn ddiogel, a bod awdurdodau lleol yn gwbl glir ynghylch eu cyfrifoldebau i sicrhau bod hyn yn digwydd.</p> <p>2018/19 Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn berthnasol i bobl ifanc hyd at 25</p>	<p>Newid o Goch i Ambr</p>	<p>Gwrthododd Llywodraeth Cymru alwadau fy adroddiad yn 2018-19, ond gan fy hysbysu eu bod yn cychwyn adolygiad o deithio gan ddysgwyr ôl-16.</p> <p>Roeddwn i'n pryderu y byddai cwmpas yr adolygiad yn annigonol i ddiwallu anghenion pobl ifanc i deithio'n ddiogel i'w lleoliad addysg.</p> <p>O ganlyniad, roeddwn i'n falch pan ehangodd Llywodraeth Cymru gwmpas yr adolygiad hwn, a hefyd eu bod wedi ymrwymo i gydweithio'n agos â'm swyddfa a Chomisiynydd y Gymraeg. Yn ystod hydref 2020 bu fy swyddfa'n cyfrannu sylwadau manwl ar gwmpas yr adolygiad hwn, yn ogystal ag adolygu rhai o'r cwestiynau a ddefnyddir i gasglu data, er mwyn sicrhau eu bod</p>

	<p>oed. Rhaid i'r Llywodraeth sicrhau dyletswydd statudol i sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc sy'n cael eu cwmpasu gan y Ddeddf yn derbyn cludiant diogel i'w lleoliad addysg. O ganlyniad, dylai Llywodraeth Cymru ailystyried eu hymateb i'm hargymhelliad yn fy adroddiad blynyddol ar gyfer 15/16 i adolygu'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 a'r ddarpariaeth statudol a'r canllawiau cysylltiedig.</p>		<p>yn ymateb i'r materion a godwyd trwy ein Gwasanaeth Ymchwiliadau a Chyngor.</p> <p>Un pryder rydym ni wedi'i godi ar y cam hwn yw anghysondeb rhwng yr ystod oed a dargedir gan yr adolygiad a'r ystod oed a gwmpasir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol. O ganlyniad, rwy'n falch o nodi bod y Llywodraeth yn ystyried ymhellach sut gall trafndiaeth gael ei integreiddio i'r Côd ADY, yn arbennig yng nghyswllt paratoi Cynlluniau Datblygu Unigol. Rwy'n edrych ymlaen at barhau i ymgysylltu'n fanwl â'r gwaith o lunio fersiwn derfynol y Côd ADY a'r Adolygiad o Deithio gan Ddysgwyr sy'n parhau.</p>
<p>Tlodi Plant</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru roi arweiniad clir a chadarn i ddileu tlodi plant, trwy ymgysylltu'n gadarnhaol ac yn gydweithredol â Llywodraeth y Deyrnas Unedig, a chyrrff cyhoeddus a phreifat ar draws pob sector, gan gynnwys cyflogwyr.</p> <p>Er mwyn mynd i'r afael â thlodi plant, dylai Llywodraeth Cymru sefydlu a monitro cynllun cyflawni penodol ar gyfer tlodi plant, gyda thargedau a cherrig milltir clir, er mwyn gyrru gweithrediad strategaeth genedlaethol a fydd yn sicrhau nad yw unrhyw blentyn o dan anfantais o ran gwireddu ei hawliau o dan CCUHP.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio pob dull sydd ar gael iddynt i liniaru tlodi plant, gan gynnwys defnyddio pwerau newydd i</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Darparodd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, sydd â chyfrifoldeb am gydlynu mesurau i liniaru tlodi plant, ymateb ffurfiol i'r argymhellion yn fy adroddiad <i>Siarter ar gyfer Newid</i>.</p> <p>Ym mis Tachwedd 2020 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Tlodi plant: cynllun gweithredu pwyslais ar incwm 2020 i 2021'. Rwy'n falch bod y cynllun yn bwriadu symleiddio'r prosesau o wneud cais am FSM a PDG a'i fod yn ategu'r ymrwymiad i ddarparu prydau ysgol am ddim yn ystod gwyliau'r ysgol (fydd yn awr yn parhau tan y Pasg 2022) yn ogystal ag ymrwymo i archwilio estyn cymhwysedd ar gyfer cyllid Mynediad PDG. Mae cysylltiad uniongyrchol rhwng y camau gweithredu hyn ac argymhellion yn fy adroddiad Siarter ar gyfer Newid. Rwyf hefyd yn cydnabod y bydd camau gweithredu eraill yn y cynllun a mentrau a roddwyd ar waith yn ystod y pandemig, gan gynnwys dosbarthu dyfeisiau digidol, yn helpu i liniaru effaith tlodi plant.</p> <p>Fodd bynnag, cyhoeddwyd y cynllun hwn yn hwyr yn Nhyrnor y Senedd, ac mae sawl argymhelliad arall o'm hadroddiad Siarter ar gyfer Newid heb gael eu symud ymlaen, gan gynnwys estyn yr hawl i dderbyn prydau ysgol am ddim. Byddai'r olaf yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i deuluoedd, ac rwy'n gofyn i Lywodraeth Cymru ystyried symud hyn ymlaen o ddifri.</p>

	<p>godu trethi. Dylai gefnogi awdurdodau lleol i gynnig cymorth pellach mewn meysydd penodol y gwyddys eu bod yn rhoi pwysau ar y teuluoedd tlotaf, gan gynnwys eisiau bwyd yn ystod y gwyliau, costau gwisg ysgol a biliau tanwydd uchel yn y cartref.</p> <p>2018/19 Mae angen i Lywodraeth Cymru gymryd i ystyriaeth argymellion yr adroddiad Siarter ar gyfer Newid, a chyhoeddi cynllun cyflawni yn nodi'n fanwl sut bydd adrannau ar draws y Llywodraeth yn cymryd camau ymarferol i liniaru effaith tlodi plant a mynd i'r afael ag ef.</p>		<p>Ers dyfodiad COVID 19 rwyf hefyd wedi codi pryderon gyda'r Llywodraeth yn ystod y cyfnod hwn ynghylch arfer anghyson awdurdodau lleol o gau manau gwyrdd, gan fod llawer o deuluoedd yn debygol o fod yn byw mewn cartrefi sydd heb fawr ddim lle y tu allan, os o gwbl. Mae i'w groesawu bod disgwyl i barciau a manau gwyrdd barhau ar agor ar bob lefel rhybudd, gan gynnwys Lefel Rhybudd 4.</p> <p>O ystyried y rhagolygon economaidd a'r effaith y mae tlodi yn ei chael ar hawliau plant, mae fy manifestio yn 2021 yn gwneud nifer o alwadau mewn perthynas â'r mater hwn.</p>
<p>Y Cwricwlwm a CCUHP</p>	<p>2015/16 Dylai addysg hawliau dynol, gan gynnwys gwybodaeth am hawliau plant, fod â sylfaen gadarn yn nhrefniadau newydd y 'Cwricwlwm i Gymru – Cwricwlwm am oes'.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru wneud addysg hawliau dynol plant yn elfen orfodol o'r cwricwlwm. Dylai rhaglen Diwygio'r Cwricwlwm wreiddio dysgu am Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ar draws pob rhan o'r cwricwlwm newydd. Dylai hynny gynnwys cysylltu'r Fframwaith Galluedd Digidol â hawliau plant, a chefnogi plant a phobl</p>	<p>Newid o Ambr i Goch</p>	<p>Fe wrthododd y Llywodraeth fy ngalwad am ddyletswydd sylw dyledus i CCUHP ar y Bil Cwricwlwm ac Asesu, gan wneud yr honiad cyfeiliornus nad yw dyletswydd o'r fath yn angenrheidiol oherwydd Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011.</p> <p>Yn ystod Cam 1 y craffu ar y Bil Cwricwlwm ac Asesu fe gyflwynais dystiolaeth fanwl oedd yn esbonio bod y Mesur wedi'i gyfyngu i benderfyniadau Gweinidogion, ac na fydd yn cynnal hawliau plant mewn penderfyniadau o ddydd i ddydd ynghylch trefniadau'r cwricwlwm ac asesu yn eu lleoliad addysg.</p> <p>Mae Adroddiad Cam 1 y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar y Bil yn adleisio fy argymhelliad, gan ddatgan: <i>Argymhelliad 13. Bod Llywodraeth Cymru yn newid y Bil i gynnwys, ar ei wyneb, dyletswydd i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP). O ystyried eu rolau yn eu tro mewn perthynas â'r Cwricwlwm i Gymru, dylid gosod y ddyletswydd hon</i></p>

	<p>ifanc i ddeall bod ganddyn nhw'r un hawliau ag sydd ganddynt oddi ar-lein.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod anghenion a lles hirdymor plant yn cael eu diogelu trwy sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn amlwg wedi'i sylfaenu ar Ddull Gweithredu seiliedig ar Hawliau Plant, a bod y deilliannau dysgu yn cefnogi pob plentyn i wybod beth yw eu hawliau o dan CCUHP.</p> <p>2018/19 Er mwyn sicrhau ymrwymiad parhaus i hawliau dynol plant dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno dyletswydd ar bob corff perthnasol i roi sylw dyledus i CCUHP wrth gyflwyno'r cwricwlwm. Dylai'r ddyletswydd hon gael ei rhoi ar wyneb y Bil Cwricwlwm ac Asesu.</p>		<p><i>ar bob person a restrir yn adran 66(3) o'r Bil wrth ymarfer unrhyw rai o'u swyddogaethau a roddwyd iddynt gan neu o dan y Bil.</i></p> <p>Mae'r adroddiad hwn hefyd yn pwysleisio'r angen am rôl fwy i addysg hawliau dynol, fel a ganlyn: <i>Argymhelliad 12. Bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut gall sicrhau bod gan hawliau dynol, gan gynnwys hawliau plant, le cadarn yn y tymor hir yn y Cwricwlwm i Gymru.</i></p> <p>Honiad y Llywodraeth yw bod "Hawliau plant yn cael y lle blaen yn ein dyheadau ar gyfer y cwricwlwm newydd i Gymru". Os yw hynny'n wir, mae'n rhaid i'r Llywodraeth ymateb i argymhellion fy adroddiad blynyddol a'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a chynnwys ymrwymiad i hawliau plant yn y Bil. Heb hynny nid oes fawr ddim i warantu y bydd y penderfyniadau o ddydd i ddydd ynghylch profiad plant a phobl ifanc o'r trefniadau cwricwlwm ac asesu newydd yn cael eu llywio gan eu hawliau dynol.</p>
<p>Dewis Addysgu Gartref</p>	<p>2015/16 Dylai'r Llywodraeth gryfhau'r gofynion bod rhieni'n cofrestru fel rhai sy'n dewis addysgu eu plant gartref, a bod pob plentyn y dewiswyd eu haddysgu gartref yn cael eu gweld gan weithiwr proffesiynol o leiaf unwaith y flwyddyn, er mwyn medru rhoi barn ar eu profiadau addysgol.</p> <p>2016/17 Rwy'n dal o'r farn bod angen i Lywodraeth Cymru newid y canllawiau cyfredol fel bod</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymateb i'm hadroddiad blynyddol 2017-18 ar 30^{ain} Tachwedd, gan dderbyn fy nhri phrawf ar gyfer y polisi hwn.</p> <p>Yn hydref 2019 bu Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar ganllawiau statudol a llawlyfr ar gyfer y rhai sy'n addysgu gartref. Fe wnes innau ymateb yn gynhwysfawr i'r ymgynghoriad hwn, gan amlygu cryfderau'r canllawiau yn ogystal â meysydd lle gellid eu cryfhau er mwyn bodloni fy nhri phrawf.</p> <p>Wedi hynny, ym mis Ionawr 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar reoliadau drafft ar gyfer cronfeydd data awdurdodau lleol, oedd yn cynnwys dyletswyddau newydd i</p>

	<p>ganddyn nhw rym statudol, a chynnwys cofrestr orfodol ar gyfer pob plentyn sy'n cael eu haddysgu gartref, er mwyn sicrhau nad ydynt yn syrthio "oddi ar radar" hyd yn oed y gwasanaethau cyffredinol. Wrth ddiwygio'r canllawiau, mae hefyd yn bwysig bod pwerau clir yn cael eu cynnwys i awdurdodau lleol sicrhau eu bod yn gweld plant ac yn siarad â nhw'n uniongyrchol am eu haddysg eu hunain.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn symud y polisi a ddiweddarwyd ymlaen i ymgynghori arno eleni, gyda'r nod o fodloni'r tri phrawf canlynol yn llwyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn gyntaf, bod modd rhoi cyfrif am bob plentyn yng Nghymru, heb i neb ohonynt lithro o dan radar y gwasanaethau cyffredinol, a'r gymdeithas yn gyffredinol. • Yn ail, bod pob plentyn yn derbyn addysg briodol a'u hawliau dynol eraill, gan gynnwys iechyd, gofal a diogelwch. • Ni ellir cyflawni hyn heb y trydydd nod, sef bod pob plentyn yn cael cyfle i gael eu gweld, a bod eu barn, gan gynnwys eu barn am eu haddysg a'u profiadau yn cael gwrandawriad. <p>2018/19</p>		<p>fyrddau iechyd ac ysgolion annibynnol rannu gwybodaeth, fel bod modd i awdurdodau lleol adnabod yr holl blant a phobl ifanc oed ysgol yn eu hardal.</p> <p>Eto, fe wnes i ymateb yn llawn i'r ymgynghoriad hwn a gwneud sawl awgrym ynghylch sut gallai'r cynigion gael eu cryfhau er mwyn sicrhau nad oes unrhyw blant yn lithro o dan radar y gwasanaethau cyffredinol.</p> <p>Rwyf wedi fy siomi'n ddirfawr gan gyhoeddiad y Llywodraeth ar 22 Mehefin 2020 na fyddent bellach yn symud ymlaen gyda'r gwaith a gynlluniwyd ar y Canllawiau Statudol na'r Rheoliadau Cronfa Ddata yn y tymor hwn. Mae hyn er gwaethaf y gwaith aruthrol oedd eisoes wedi'i wneud yn y maes hwn, ac amseru ymgynghoriadau 2019/20 fel bod modd rhoi'r newidiadau statudol ar waith ym mis Mai 2020.</p> <p>Mae'n hen bryd cael newidiadau statudol hefyd: mae ymateb y Llywodraeth i farwolaeth drasig Dylan Seabridge yn annigonol os na chyflwynir mesurau newydd sydd â grym statudol. Mae'r farn hon yn cael ei rhannu gan yr adroddiad a gomisiynwyd gan y Bwrdd Diogelu Cenedlaethol Annibynnol yn 2017 a'i hamlygu yn adroddiad yr Adolygiad Ymarfer Plant ar gyfer Dylan Seabridge.</p> <p>Er fy mod yn cydnabod y pwysau a fu ar is-adran addysg Llywodraeth Cymru yn ystod y pandemig, bu farw Dylan Seabridge ddegawd yn ôl, a dylid ystyried symud ymlaen gyda newidiadau statudol a gynlluniwyd mewn ymateb i hynny fel blaenoriaeth ar draws y llywodraeth.</p> <p>O ganlyniad, rwy'n defnyddio fy mhwerau ffurfiol statudol i adolygu'r penderfyniad hwn, a byddaf yn adrodd yn gyhoeddus ar ganfyddiadau'r adolygiad hwn ym mis Chwefror 2021.</p>
--	--	--	--

	Rhaid i Lywodraeth Cymru roi canllawiau statudol ar waith sy'n cyflawni fy nhri phrawf yn llawn yn 2020, er mwyn sicrhau bod hawliau plant yn cael eu parchu ble bynnag maen nhw'n cael eu haddysg.		
Bwlio	<p>2015/16 Dylai adolygiad Llywodraeth Cymru o'r Canllawiau 'Parchu Eraill' roi sylw i brofiadau uniongyrchol a safbwyntiau plant a phobl ifanc ynghylch effaith bwlio ac effeithiolrwydd polisiâu ac arferion cyfredol. Dylai nodi'n glir sut mae'n bwriadu atal a thaclo bwlio yn genedlaethol, ac amlinellu sut bydd y gwaith hwn yn dylanwadu ar ddiwygio'r cwricwlwm a hyfforddi athrawon.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell y dylai canllawiau 'Parchu Eraill' Llywodraeth Cymru fynnu bod ysgolion yn integreiddio strategaethau gwrthfwlio cadarn a lywiwyd gan blant a phobl ifanc i ddull ysgol gyfan o ymdrin â llesiant.</p> <p>2018/19 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod hunanwerthuso ysgolion yn ymgorffori cofnod o'r holl achosion a mathau o fwlio. Dylai fod disgwyl i ysgolion ddefnyddio'r wybodaeth hon i gynllunio, monitro a gwerthuso eu gwaith gwrthfwlio ataliol ac ymatebol, yn unol â'r dull gweithredu a</p>	Dim Newid	<p>Ym mis Hydref 2019 cyflwynodd y Llywodraeth ganllawiau gwrth-fwlio i ysgolion, sef Hawliau, Parch a Chydraddoldeb. Fe wnes i groesawu'r penderfyniad, yn dilyn ymgynghori, i wneud y canllawiau hyn yn statudol ar gyfer Cyrff Llywodraethu ac Awdurdodau Lleol.</p> <p>Mae'r canllawiau'n gofyn bod lleoliadau'n datblygu polisiâu gwrth-fwlio cadarn, wedi'u llywio gan blant a phobl ifanc, sy'n disgrifio sut caiff bwlio ei gofnodi a'i fonitro a sut bydd dulliau gwrth-fwlio'n cael eu hymgorffori yn y cwricwlwm. Ar ben hynny, mae'r canllawiau i gyd yn annog dulliau gwrth-fwlio ysgol gyfan sydd wedi'u llywio gan hawliau plant, â chyfranogiad yn elfen ganolog ohonynt. Mae'r canllawiau cyfan wedi'u llywio gan safbwyntiau plant a phobl ifanc ac maen nhw'n cyfeirio'n arbennig at fy adroddiad, Stori Sam.</p> <p>Mae gwaith i'w wneud o hyd i sicrhau bod y canllawiau hyn yn cael eu gweithredu a bod dulliau gweithredu ysgolion yn cael eu monitro a'u gwerthuso. Rwy'n falch o weld bod y Llywodraeth yn cynnig cyfleoedd hyfforddi ar y canllawiau newydd ar hyn o bryd i weithwyr addysg proffesiynol a Chyrff Llywodraethu. Mae hefyd yn bwysig bod gwaith ar y canllawiau hyn yn cael ei integreiddio i ddulliau newydd o ymdrin â gwerthuso, atebolrwydd a gwelliant. Byddaf yn parhau i fonitro sut mae hyn yn cael ei symud ymlaen mewn fframweithiau newydd a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru ac Estyn.</p>

	ddisgrifiwyd yn y drafft diweddaraf o Parchu Eraill, a dylid asesu effaith hyn fel rhan o arolygu ysgolion.		
Pobl ifanc sy'n gadael gofal Adroddiad "Breuddwydion Cudd"	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflawni eu holl ymrwymadau a nodwyd yn adroddiad Breuddwydion Cudd, gan gynnwys cefnogaeth gyfartal i bawb sy'n gadael gofal, p'un a ydyn nhw wedi dod o ofal maeth neu ofal preswyl, cyllid ar gyfer ymgynghorwyr personol i gefnogi pawb hyd at 25 oed sy'n gadael gofal, cyhoeddi gwybodaeth glir i ymadawyr gofal ar faterion ariannol a gwarantu cefnogaeth ariannol i ymadawyr gofal sy'n mynd i addysg uwch. Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn weithredol ar eu cynnydd yn erbyn yr ymrwymadau hyn i awdurdodau lleol, a hefyd yn uniongyrchol i blant a phobl ifanc eu hunain.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag ymadawyr gofal ac awdurdodau lleol i gynhyrchu gwybodaeth ariannol glir sydd ar gael yn genedlaethol, i helpu pobl ifanc a'u hymgyngorwyr personol i gael mynediad i'r amrywiaeth o grantiau, budd-daliadau a phethau y gallant eu hawlio wrth adael gofal.</p> <p>2018/19 Dylai Llywodraeth Cymru newid y ddeddfwriaeth a'r canllawiau ar gyfer Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 er mwyn sicrhau hawl pawb sy'n</p>	Dim newid	<p>Cafodd yr argymhellion hyn eu cyflawni'n rhannol, ond ni roddwyd sail statudol i estyn cefnogaeth ymgynghorydd personol i bawb hyd at 25 oed sy'n gadael gofal, ac ni wnaed digon o gynnydd o ran rhoi sylw i opsiynau tai ar gyfer ymadawyr gofal.</p> <p>Fe wnes i groesawu buddsoddiad Llywodraeth Cymru mewn cefnogaeth i ymadawyr gofal, mewn ymateb i'm hadroddiad Breuddwydion Cudd. Yn arbennig, mae creu cronfa Gŵyl Ddewi a dyrannu cyllid ychwanegol i Awdurdodau Lleol i ddarparu ymgynghorwyr personol i bob person ifanc cymwys hyd at 25 oed. Rwy'n falch bod nifer fawr o bobl ifanc eisoes wedi cael mynediad i'r cyngor a'r gefnogaeth yma. Fodd bynnag, rwy'n ymwybodol y bydd diffyg newid statudol i rwymo'r estyniad i'r Ymgynghorydd Personol yn y gyfraith yn golygu nad oes gwarant ynghylch mynediad parhaus i'r gefnogaeth hon yn y dyfodol. Mae hyn yn destun pryder arbennig gan fod Etholiadau 2021 ar y gorwel. Mae pandemig y Coronafeirws hefyd wedi creu heriau a rhoi pwysau ar y gwasanaethau cymdeithasol, ac mae'n bwysig bod yr hawl hon yn cael ei diogelu ar gyfer ymadawyr gofal.</p> <p>Gan ddefnyddio canfyddiadau gweithdy oedd yn dilyn ymlaen o'm Hadroddiad Breuddwydion Cudd ym mis Ionawr 2020, gyda'r Fforwm Ymadawyr Gofal, fe wnaeth fy nhîm rannu'r wybodaeth hon gyda Llywodraeth Cymru er mwyn llywio gwaith y Grŵp Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol ar y cyd. Nod y grŵp hwn yw symud ymlaen i estyn cefnogaeth gyfatebol i ymadawyr gofal nad ydynt mewn lleoliad "Pan Fydda i'n Barod". Fodd bynnag, bu oedi yng ngwaith y grŵp oherwydd pandemig COVID-19, a dim ond yn ddiweddar, ym mis Tachwedd, y mae wedi ailgychwyn, felly mae'n aneglur ar hyn o bryd pa mor fuan y cyflawnir y camau gweithredu hyn, y mae mawr angen amdanynt, i gyflawni newidiadau polisi pwysig ar gyfer y grŵp yma o bobl ifanc.</p> <p>Mae pandemig y Coronafeirws wedi achosi newid sylweddol yn sut mae ymadawyr gofal yn cael mynediad i gefnogaeth, gan fod</p>

	<p>gadael gofal i gael Ymgynghorydd Personol nes eu bod yn 25 oed.</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru wneud cynnydd mwy pendant yng nghyswllt estyn hawliau'r cynllun 'Pan fydda i'n Barod', i ddarparu lefel gyfatebol o gefnogaeth ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal preswyl. Dylid sicrhau hyn ar sail statudol.</p>		<p>llawer o'r gwasanaethau maen nhw'n eu defnyddio, a'u rhwydweithiau cymorth, yn cael eu cyrchu ar-lein. Rwyf wedi clywed am enghreifftiau cadarnhaol o ALLau a phobl ifanc yn addasu'n dda i fathau newydd o gefnogaeth rithwir, yn ogystal â sefydliadau fel Lleisiau o Ofal yn cynnig lefel uwch o gefnogaeth i bobl ifanc yn ystod y cyfnod yma. Rwyf wedi croesawu penderfyniad Llywodraeth Cymru i ddiweddarau canllawiau Cronfa Gŵyl Ddewi yn sgîl argyfwng y Coronafeirws. Bellach mae modd defnyddio'r gronfa i dalu am hanfodion i ymadawyr gofal a'u cefnogi gydag unrhyw gostau tai neu golli cyflogaeth posibl. Fodd bynnag, rydym ni'n ansicr faint o bobl ifanc allai fod wedi elwa o'r estyniad hwn.</p> <p>Rwy'n ymwybodol bod argyfwng COVID-19 yn cael effaith niweidiol ar Ymadawyr Gofal, sydd ymhlith y bobl ifanc fwyaf agored i niwed. Bydd llawer ohonynt yn byw'n annibynnol, a gallant fod yn profi anawsterau ariannol ac ynysu cymdeithasol. Mae'n bosibl bod llawer o bobl ifanc wedi methu gweld eu teuluoedd, eu siblingiaid a'u ffrindiau, na chael mynediad i wasanaethau megis ysgolion, colegau neu waith fel y buasant yn y gorffennol. Rwyf hefyd yn ymwybodol bod y cyswllt wyneb yn wyneb ag Ymgynghorwyr Personol yn debygol o fod wedi dod i ben am y tro, gyda chefnogaeth yn cael ei chynnig o bell yn y rhan fwyaf o achosion, oni fernir bod angen ymweliad. Bydd rhai pobl ifanc hefyd yn pontio i fyw'n annibynnol yn y cyfnod ansicr hwn.</p> <p>Mae'r holl bwysau yma yn debygol o fod yn effeithio ar lesiant emosiynol ymadawyr gofal ac mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu i atal hyn rhag gwaethygu i ymadawyr gofal trwy barhau i roi sylw i'w hanghenion o ran cefnogaeth statudol a llefy diogel, addas.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno canllawiau i Awdurdodau Lleol ar gyfer cyflawni eu dyletswyddau statudol o ran cynnig ymgynghorwyr personol i bobl ifanc, ond os na fydd sail statudol</p>
--	---	--	--

			<p>i'r gefnogaeth estynedig hon i bawb hyd at 25 oed, ni allwn warantu y bydd yr hawl hon yn cael ei diogelu. Mae'r canllawiau hyn hefyd yn cydnabod y gallai "cael hyd i lety addas sydd ar gael i ymadawyr gofal barhau i fod yn her". Yng ngoleuni hyn, mae'n fwy hanfodol nag erioed bod Llywodraeth Cymru yn cydnabod y pwysau hwn ar lety addas ac yn symud ymlaen â'r gwaith cadarnhaol i roi sylw i hynny.</p> <p>Mae fy Maniffesto ar gyfer Etholiad 2021 yn galw ar y pleidiau i wneud y newid pwysig hwn i'r gyfraith ac i sicrhau nad yw pobl ifanc yn cael eu gosod mewn lleoliadau heb eu rheoleiddio.</p>
--	--	--	--

<p>Mabwysiadu a chyswllt â brodyr a chwiorydd</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (NAS) i sicrhau bod hawliau brodyr a chwiorydd i gadw mewn cysylltiad yn cael eu hystyried yn llawn wrth gynllunio gofal mabwysiadu.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n falch bod y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (NAS) ac eraill wedi cyhoeddi canllawiau ar gyswllt sibliingiaid sy'n cyfeirio'n amlwg at hawliau plant.</p> <p>Mae Cymru'n cymryd camau cadarnhaol o ran cydnabod hawliau plant sydd â phrofiad o ofal i weld eu teulu, os yw'n ddiogel iddyn nhw wneud hynny. Yn y Baromedr Mabwysiadu diweddaraf gan Adoption UK¹, datgelodd yr arolwg y byddai 52% o fabwysiadwyr yng Nghymru yn ystyried cyswllt uniongyrchol gyda sibliingiaid yn y dyfodol. Cymru hefyd sydd â'r cyfraddau uchaf o drefniadau cyswllt anuniongyrchol gyda theuluoedd genedigol plant. Fodd bynnag, nid yw'n glir a oes trefniadau ar waith ar gyfer yr holl blant mabwysiedig a phlant a all fod mewn gofal ac sydd â sibliingiaid sydd wedi'u mabwysiadu.</p> <p>Mae hefyd yn debygol iawn y bydd llawer o bobl ifanc sydd â phrofiad o ofal wedi profi newid yn amllder ymweliadau a sut maen nhw'n gweld eu sibliingiaid o ganlyniad i'r Coronafeirws.</p>
--	--	-------------------------	---

¹ <https://www.adoptionuk.org/Handlers/Download.ashx?IDMF=c79a0e7d-1899-4b0f-ab96-783b4f678c9a>

			<p>Mae plant a phobl ifanc yn codi'r mater hwn gyda fi yn rheolaidd pan fydda i'n cyfarfod â nhw. Mae gwella trefniadau cyswllt rhwng sibliogiaid yn flaenoriaeth allweddol i Leisiau o Ofal Cymru hefyd. Rwyf wedi cael fy nghalonogi hefyd gan waith y Cynghrair Sibliogiaid, sy'n edrych yn fanylach ar y mater hwn. Mae'n bosibl bod llawer o blant heb weld unrhyw newid o ran polisi neu ymarfer eto, a dyna pam mae hyn yn dal wedi ei raddio'n Ambr.</p>
Gofal Preswyl	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflawni yn erbyn cynllun gwaith eu Grŵp Gorchwyl a Gorffen, a sefydlwyd mewn ymateb i'm hargymhellion yn adroddiad Y Gofal Cywir.</p>	Dim newid	<p>Roedd yr argymhelliad hwn wedi cael ei raddio'n Wyrdd yn flaenrol oherwydd bod gwaith Llywodraeth Cymru yn cadw at y targed. Fodd bynnag, rwyf wedi bod yn pryderu fwyfwy ynghylch y diffyg cynnydd a newid amlwg i blant a phobl ifanc. Mae'r Tasglu wedi cwrdd yn rhithwir yn ystod Argyfwng y Coronafeirws, i drafod cynnydd yng nghyswllt llety i'r plant â'r anghenion mwyaf cymhleth, ond mae llawer o'r gwaith wedi cael ei ddyrannu i grwpiau penodol. Er enghraifft, nid oes fawr ddim wedi'i wneud i wella darpariaeth a pholisiau ar gyfer y grŵp penodol o bobl ifanc sy'n dal heb fynediad cyfatebol i gynlluniau cymorth parhaus fel "Pan fydda i'n barod".</p> <p>Rwyf hefyd yn dal i bryderu am droseddoli plant mewn gofal yn ddiangen, a'r rhai sy'n mynd "ar goll" o ofal. Rydyn ni wedi bod yn gweithio gydag NYAS Cymru fel rhan o'u gweithgor ymgyrch "Missing the Point" i gynyddu ymwybyddiaeth o'r mater hwn a galw am weithredu protocol Cymru gyfan er mwyn lleihau'r troseddoli diangen ar blant sydd â phrofiad o ofal, fel sydd ar waith yn Lloegr.</p> <p>Ar ôl iddynt dderbyn yr argymhelliad hwn yn 2016/17, rwy'n falch bod Llywodraeth Cymru wedi sefydlu gweithgor dan arweiniad y '4C' i ddatblygu protocol yng Nghymru sy'n ceisio mynd i'r afael â throseddoli plant mewn gofal yn ddiangen. Mae gwaith diweddar gan NYAS a CiW wedi dangos bod</p>

			<p>lefelau rhybuddion a chyhuddiadau troseddol yn dal yn uwch ymhlith pobl ifanc sydd â phrofiad o ofal, a hyd yma ni wnaed fawr ddim i ymdrin â hyn. Byddaf yn parhau i bwysu am newid yn y maes hwn.</p> <p>Yn fy maniffesto ar gyfer etholiadau 2021 rwy'n gofyn i'r pleidiau gwleidyddol wneud cynnydd o ran lleihau cyfraddau troseddoli ymhlith plant a hefyd sicrhau nad yw plant sydd mewn gofal yn cael eu gosod mewn lleoliadau sydd heb eu rheoleiddio na'u harchwilio.</p>
<p>Iaith Arwyddion Prydain</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol sicrhau cymorth priodol gan y wladwriaeth ar gyfer anghenion cyfathrebu plant a phobl ifanc byddar a rhai â nam ar eu clyw a'u teuluoedd, gan gynnwys cyfleoedd i ddysgu iaith Arwyddion Prydain sy'n hygyrch ac yn fforddiadwy ar amrywiaeth o lefelau, a chyflogi staff mewn ysgolion sy'n cyfathrebu'n rhugl yn iaith Arwyddion Prydain, er mwyn ymateb i anghenion unigolion.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Yn fy niweddariad diwethaf fe newidiais y cynnydd yn y maes hwn yn ochelgar i Ambr ar y sail bod peth o'r gwaith yn y maes hwn wedi cymryd cam ymlaen. Roedd hynny'n cynnwys: sefydlu grŵp rhanddeiliaid arbenigol a fydd yn datblygu'r canllawiau i ysgolion a'r cwricwlwm mewn perthynas â iaith Arwyddion Prydain (BSL), cychwyn gwaith ar siatr BSL, a threfnu cyfarfod ar gyfer rhanddeiliaid i drafod canlyniad yr Adolygiad Annibynnol o'r Ddarpariaeth BSL i Oedolion yng Nghymru.</p> <p>Er ei fod yn gadarnhaol bod y gwaith ar y canllawiau cwricwlwm BSL wedi parhau i symud ymlaen yn gyflym, rwy'n dal i bryderu am ddiffyg cynnydd ym mhob agwedd arall ar y gwaith hwn, yn arbennig darparu cyfleoedd i ddysgu BSL i rieni. Fel mater o flaenoriaeth, rwy'n disgwyl gweld set glir o gamau gweithredu gan Lywodraeth Cymru, gyda therfynau amser ynghlwm wrthynt, sy'n dangos ymrwymiad clir i yrru'r gwaith hwn yn ei flaen.</p> <p>Ym mis Chwefror 2021, byddaf yn cynnal sesiwn bord gron gyda sefydliadau sy'n gweithio gyda phlant B/byddar a'u teuluoedd, a grwpiau rhieni/gofalwyr i drafod y mater hwn. Un o ganlyniadau'r cyfarfod hwn fydd rhannu'r gwahanol</p>

			<p>safbwyntiau, profiadau a gwersi a ddysgwyr o'r cyfarfod hwn gyda Llywodraeth Cymru i helpu i lywio'u gwaith.</p> <p>Ers fy niweddariad diwethaf mae fy swyddfa wedi parhau i hyrwyddo adnoddau gan Gymdeithas Genedlaethol Plant Byddar, sy'n cynnwys cwrs iaith arwyddion i deuluoedd sydd ar gael am ddim ar-lein, ar fy Hwb Gwybodaeth Coronafeirws.</p>
Eiriolaeth Iechyd	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod eiriolaeth cysylltiedig â iechyd i rai o dan 18 oed ar gael ac yn hygyrch i bawb sydd ei angen.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cynnal archwiliad o ddarpariaeth eiriolaeth mewn lleoliadau iechyd i rai o dan 18 oed ac yn symud ymlaen gyda mesurau i sicrhau bod unrhyw fylchau a nodir yn cael eu llenwi. Rwyf hefyd yn argymhell bod yr wybodaeth i gleifion 'Gweithio i Wella' yn cael ei diweddarau i roi cyfarwyddyd i bobl ifanc a'u teuluoedd ynghylch sut gallan nhw gael mynediad i eiriolaeth wyneb yn wyneb mewn lleoliadau iechyd ledled Cymru.</p> <p>2018/19 Dylai Llywodraeth Cymru sefydlu safonau cenedlaethol ar gyfer eiriolaeth sy'n gysylltiedig ag iechyd ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc sydd ei angen a monitro cynnydd byrddau iechyd tuag at gomisiynu eiriolaeth ddigonol, a'u hyrwyddo ohono.</p>	Wedi newid o Ambr i Goch	<p>Mae angen i Lywodraeth Cymru gynhyrchu canllawiau newydd ar gyfer byrddau iechyd ar y disgwyliadau o ran eiriolaeth gysylltiedig â iechyd, ac ymgynghori arnynt. Dylai'r canllawiau newydd sy'n destun ymgynghori gael eu seilio ar yr egwyddorion tywys y cytunwyd arnynt yn ein Seminar Iechyd Plant Flynyddol yn 2019, a'u trafod gyda grŵp eiriolaeth iechyd Llywodraeth Cymru.</p> <p>Dylai'r gwaith hwn ddigwydd yn ystod gweddill y tymor Senedd hwn.</p> <p>Rwy'n siomedig wrth nodi na wnaed cynnydd o gwbl ar yr agenda hon ers ein diweddariad chwarterol diwethaf. Rydym yn deall bod swyddogion wedi cael eu dargyfeirio oherwydd y pandemig, ond rydym ni'n wir yn credu bod rhaid ailgydio yn y gwaith yn gyflym nawr i gynhyrchu canllawiau ar gyfer ymgynghori. Mae'r ymrwymadau a wnaed i sicrhau cynnydd yn y gwaith hwn oddi mewn i dymor presennol y Senedd yn edrych yn annhebygol o gael eu cyflawni, a dyna pam mae'r maes hwn wedi cael ei israddio o Ambr i Goch.</p>

<p>Cymorthdaliad au Trafnidiaeth</p>	<p>2016/17 Rwy'n annog Llywodraeth Cymru i sicrhau bod cymorthdaliadau trafndiaeth gyhoeddus i blant ar gael hyd at 18 oed, heb newid cymhwysedd yn 16 oed.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell y dylai'r cynllun newydd, o leiaf, sicrhau bod pris tocyn plentyn yn cael ei estyn hyd at 18 oed.</p> <p>Rwyf hefyd yn argymhell bod CRIA yn cael ei gynnal ar gynigion i ddiwygio cynllun Fy Nhocyn Teithio, er mwyn canfod unrhyw grwpiau a allai gael eu heithrio, fel rhieni ifanc a gofalwyr, ymadawyr gofal sy'n dilyn hyfforddiant yn y gweithle neu brentisiaeth, a'r rhai sy'n gwneud gwaith gwirfoddol.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n falch bod y cynllun Fy Nhocyn Teithio wedi cael ei ail-lansio, a'i fod bellach yn cwmpasu ystod oed ehangach.</p> <p>Cafwyd 2,300 o geisiadau am deithio consesiynol rhwng y dyddiad lansio, sef 14 Chwefror, a 12 Mai 2019.</p> <p>Rwy'n nodi bod Prif Weinidog Cymru wedi mynegi ei awydd i gofrestru pob person ifanc 16-18 oed ar gynllun teithio consesiynol i ieuencid, er mwyn sicrhau bod yr holl bobl ifanc gymwys yn cael y gostyngiad. Mae fy swyddfa wedi cyfarfod â swyddogion i drafod fy nghefnogaeth i'r cynllun hwn, gan ragweld y byddai hynny'n cynyddu'r niferoedd sy'n manteisio ar y cynllun, ac rwy'n deall bod swyddogion wedi bwriadu rhoi cyngor i'r Gweinidogion tuag at ddiwedd y flwyddyn, er y bydd yr ymateb i Covid-19 wedi effeithio ar hynny.</p> <p>Yn ystod y pandemig mae trefniadau trafndiaeth wedi cael eu had-drefnu ac mae fy nhim Ymchwiliadau a Chyngor wedi bod yn cefnogi teuluoedd er mwyn sicrhau bod trafndiaeth ar gael iddyn nhw gyrraedd addysg a gwasanaethau. Byddaf yn parhau i gefnogi unigolion a hefyd i graffu ar y maes hwn wrth i'r ymateb i'r pandemig ddatblygu a newid. Mae sicrhau bod trafndiaeth ddiogel ar gael i blant a phobl ifanc yn hanfodol os yw llawer ohonynt i gael mynediad i'w hawliau.</p>
<p>Gofal Plant</p>	<p>2016/17 Trwy beilot y cynnig gofal plant ac unrhyw gynllun dilynol dylai Llywodraeth Cymru sicrhau nad yw plant rhieni sydd ddim yn gweithio yn colli cyfle i gael y gofal plant ychwanegol sy'n cael ei gynnig i blant rhieni sy'n gweithio.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Gall sybsideiddio gofal plant er mwyn helpu i roi arian yn ôl ym mhocedi rhieni fod yn elfen bwysig o strategaeth gwrthdlodi, ond heb roi sylw i'r plant hynny sy'n colli cyfle i gael darpariaeth gofal plant oherwydd nad yw eu rhieni'n gweithio, nid yw'n strategaeth plentyn-ganolog.</p>

			<p>Ers i'r cynnig gofali plant ddod i rym roedd y Llywodraeth wedi gwneud fy swyddfa'n ymwybodol bod opsiynau i estyn y cynllun neu symud y sefyllfa ymlaen yn y dyfodol wedi cychwyn. Fodd bynnag, hyd yma ni welwyd unrhyw newid amlwg i blant a phobl ifanc.</p> <p>Mae'n werth nodi bod Cynllun Cymorth Gofali Plant y Coronafeirws (C-CAS) wedi darparu gofali plant am ddim i rai plant agored i niwed heb i hynny gael ei seilio ar statws gwaith eu rhieni. Fodd bynnag, roedd rhyddid i awdurdodau lleol ddehongli hynny, ac mae bellach wedi dod i ben. Mae'r pandemig wedi amlygu anghydraddoldeb y system bresennol ac ategu'r cyfraniad pwysig mae gofali plant ac addysg plentyndod cynnar o safon uchel yn ei wneud i lesiant, datblygiad a iechyd plant.</p> <p>Fel rhan o'm Maniffesto yn 2021, rwy'n galw ar yr holl bleidiau gwleidyddol i greu cynnig gofali plant ac addysg gynnar mwy plentyndod-ganolog a theg ar gyfer plant yng Nghymru.</p>
<p>Ecsbloetio Plant yn Rhywiol (CSE)</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod data'n cael eu casglu'n gyson mewn perthynas â CSE ledled Cymru, er mwyn darparu darlun cenedlaethol o'r heriau sy'n ein hwynebu yng nghyswllt CSE. Dylai ddadansoddi'n fanwl a gweithredu ar sail heriau a bylchau a nodwyd gan y data cenedlaethol.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Arweiniodd Llywodraeth Cymru ymarferiad peilot casglu data i geisio safoni'r wybodaeth sy'n cael ei chasglu, ond nid yw hynny eto wedi arwain at gymryd camau i sicrhau darlun cyson o ran data cenedlaethol. Rwyf wedi cael fy sicrhau y byddai camau eraill yn cael eu cymryd i roi sylw i'r argymhelliad hwn, ond nid wyf wedi gweld unrhyw gynnydd pellach.</p> <p>Mae adolygu'r canllawiau statudol ynghylch Ecsbloetio Plant yn Rhywiol yn darparu cyfleoedd i roi sylw llawn i'r argymhelliad hwn, ac rwyf wedi ymateb i'r ymgynghoriad gan nodi hynny. Rwyf hefyd wedi parhau i godi'r mater hwn</p>

			<p>yn fy sesiynau bord gron ar Ecsbloetio/Cam-drin plant yn rhywiol.</p> <p>Awgrymwyd y gallai'r trefniadau newydd o dan y cōd ymarfer ar gyfer Mesur perfformiad y gwasanaethau cymdeithasol roi sylw i'r mater hwn, ac fe wnes i ddarparu ymateb ysgrifenedig i'r cynnig hwnnw yn ogystal. Mae'r canllawiau terfynol bellach wedi'u cyhoeddi, a bydd yn awr yn ofynnol i awdurdodau lleol adrodd faint o gyfarfodydd strategaeth sydd wedi cael eu cynnal ar ôl i blentyn gael ei nodi fel un sydd mewn perygl o gael ei ecsbloetio'n rhywiol. Mae hyn yn debygol o helpu i roi syniad o lefel amlygrwydd hyn yma yng Nghymru, ac mae'n welliant ar y trefniadau presennol. Fodd bynnag, bydda i nawr yn edrych am sicrwydd gan Llywodraeth eu bod nhw nail ai'n gallu tystio bod ganddyn nhw ddarlun cenedlaethol digonol i lywio'u cynllunio (trwy gasglu data a/neu ffynonellau eraill) neu gynllun clir ar gyfer sut mae rhoi sylw i'r bylchau wrth gasglu data cenedlaethol yn gyson, ochr yn ochr â llinell amser.</p> <p>Covid 19</p> <p>Er mwyn gallu ymateb l heriau uniongyrchol argyfwng y Coronafeirws, mae Llywodraeth Cymru wedi atal y gwaith ar yr argymhelliad hwn dros dro. Fodd bynnag, byddai'n disgwyl iddyn nhw ailafael yn hyn ar y cyfle cynharaf, er mwyn sicrhau bod darlun cenedlaethol ar gael ac yn cael ei ddefnyddio l lywio cynllunio a phenderfyniadau yn y tymor Senedd hwn.</p>
--	--	--	--

<p>Cam-drin ac ecsbloetio rhywiol</p>	<p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau y dylai darpariaeth y Ganolfan Atgyfeirio ar gyfer Ymosodiadau Rhywiol yn ardal pob bwrdd iechyd gynnwys mynediad 24/7 i rota o bediatregwyr ac archwiliwyr meddygol fforensig sydd wedi cael hyfforddiant addas, fel nad oes rhaid i unrhyw blentyn aros oriau lawer, neu ddiwrnodau hyd yn oed, am archwiliad, a bod gwasanaethau cwnsela ac ymadfer digonol ar gael i ddiodefwrwr ledled Cymru.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae'r ddarpariaeth yn dal i amrywio ar draws Cymru, ac mae hynny'n effeithio ar brofiadau plant.</p> <p>Rwy'n cydnabod, fodd bynnag, fod cynnydd cadarnhaol wedi cael ei wneud, wedi'i arwain gan Fwrdd Iechyd Lleol Caerdydd a'r Fro, i sicrhau gwasanaeth interim bellach ar gyfer yr ardaloedd hyn. Mae data gwerthuso cychwynnol yn awgrymu bod hyn wedi cael effaith gadarnhaol, i bob golwg, ar brofiadau plant o dan 14 oed, o gymharu â'r trefniadau blaenorol. Rwy'n falch o glywed, yn dilyn fy nhrafodaeth â nhw, fod y gwerthusiad wedi ceisio barn plant a phobl ifanc. Er nad yw hyfforddiant a phrofiad gweithwyr proffesiynol perthnasol yn rhywbeth y gellir rhoi sylw iddo dros nos, bydda i'n parhau i roi pwysau ar y rhai dan sylw ynghylch y llwybr mwyaf diogel, ond hefyd yr un mwyaf amserol i sicrhau bod rhai 14 oed a throsodd yn cael mynediad at gefnogaeth bediatrig. Bydda i'n parhau i fonitro'r ddarpariaeth bresennol sydd ar gael yma yng Nghymru, yn enwedig eleni pan fydd rhagor o waith yn cael ei wneud, fel rwy'n deall, o ran cyflenwi darpariaeth therapiwtig ac elfennau eraill o wasanaeth SARCS yn y dyfodol. Yn ogystal, gwnaed ymrwymadau eraill yng nghyswllt cyflenwi darpariaeth therapiwtig yn nhrydedd flwyddyn Cynllun Gweithredu Cenedlaethol y Llywodraeth ar Atal ac Ymateb i Gam-drin Plant yn Rhywiol. Ym mis Mawrth 2020, roeddwn yn falch bod Llywodraeth Cymru wedi cynnal sesiwn cyfnewid ymarfer i drafod y gwaith yma yng Nghymru a chlywed gan weithwyr proffesiynol sy'n gweithio yn y peilot tŷ plant yn Llundain.</p> <p>Mae SARCs wedi parhau i ddarparu eu gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn ystod y pandemig. Yng Ngogledd Cymru, mae cefnogaeth therapiwtig wedi cael ei haddasu,</p>
--	--	-------------------------	--

			<p>gyda'r sesiynau yn symud ar-lein neu dros y ffôn yng ngoleuni cyfyngiadau COVID-19.</p> <p>Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi achosi oedi cyn cyflawni gwaith arfaethedig Bwrdd Prosiect SARC, sy'n ceisio sicrhau gwelliant yn y ddarpariaeth i'r dyfodol. Rwyf hefyd yn pryderu bod ansicrwydd ynghylch trefniadau Llywodraethu yn effeithio ar gyflawni'r gwaith yma. Rwy'n ymwybodol bod trafodaethau'n parhau i gadarnhau'r trefniadau Llywodraethu a throsolwg. Mae'n rhaid i ddatrys y mater hwn fod yn flaenoriaeth, er mwyn sicrhau bod y gwaith hwn yn cael ei yrru ymlaen yn 2021. Bydd fy ngrŵp bord gron CSA/E yn monitro hyn yn ofalus.</p> <p>Yng Nghymru, dylem ni fod yn anelu at ddarparu'r gefnogaeth orau bosib ar gyfer plant a phobl ifanc sydd wedi cael eu cam-drin yn rhywiol. Mae fy maniffesto ar gyfer 2021 yn galw ar yr holl bleidiau i ymrwymo i ariannu darpariaeth debyg i'r hyn a geir yn y model tŷ plant, a fydd yn cynorthwyo eu hadferiad.</p>
<p>Perthnasoedd iach</p>	<p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn symud ymlaen gydag argymhellion adroddiad eu Panel arbenigol, ac yn gwneud addysg perthnasoedd iach yn rhan statudol o'r cwricwlwm newydd. Dylai addysg perthnasoedd iach fod wedi'i seilio ar hawliau, a chael ei llywio gan ymwneud y dysgwyr a'r dyluniad.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n cymeradwyo bwriad y Llywodraeth i sicrhau mynediad at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y Bil Cwricwlwm ac Asesu, sy'n pennu Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb fel elfen groesdoriadol orfodol ac yn dileu hawl rhieni i dynnu plant a phobl ifanc allan o'r addysg honno. Rwy'n cefnogi hyn yn gadarn fel cam hanfodol at ddiogelu plant a sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael gwybodaeth oed-briodol er mwyn gwneud dewisiadau iach a chadw'n ddiogel.</p>

			<p>Rwyf hefyd yn croesawu'r pwyslais ar gyberthynas iach ym Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Llesiant y Cwricwlwm i Gymru.</p> <p>Mae fy swyddfa yn dal i ymwneud â datblygu'r Côd a'r Canllawiau Addysg Cyberthynas a Rhywioldeb, trwy Weithgor Cyberthynas a Rhywioldeb Llywodraeth Cymru. Bwriad y grŵp hwn yw nodi'n glir Addysg Cyberthynas a Rhywioldeb sy'n addas i gyfnodau datblygiad. Mae fy swyddfa yn parhau i hybu dull gweithredu cyfranogol, seiliedig ar hawliau o ymdrin ag Addysg Cyberthynas a Rhywioldeb trwy'r gweithgor hwn, a phwysleisio'r angen am integreiddio hynny â newid systemig trwy ddysgu proffesiynol parhaus a sefydlu rhwydwaith arbenigol, fel yr argymhellwyd gan Banel Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd 2017.</p>
<p>Darpariaeth breswyl ar gyfer Anghenion Iechyd Meddwl/ cymhleth</p>	<p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cymryd camau pendant tuag at gomisiynu darpariaeth newydd sy'n gallu diwallu anghenion gofal a iechyd meddwl y nifer bach o bobl ifanc sydd ag anawsterau ymddygiad ac emosiynol heriol iawn, nad oes fawr ddim darpariaeth breswyl addas ar eu cyfer yng Nghymru ar hyn o bryd.</p> <p>2018/19</p>	<p>Wedi newid o Goch i Ambr</p>	<p>Cyn ac yn ystod yr argyfwng rydym wedi gweld unedau cleifion mewnol yn cael trafferth dod o hyd i ateb priodol yn gyflym ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n disgwyl am y gofal mae arnynt ei angen. Yn ddiweddar, mae gwasanaethau wedi defnyddio nifer cyfyngedig o 'welyau ymchwydd' a gomisiynwyd gan ddarparwyr annibynnol pan nad oedd capasiti ar gyfer pobl ifanc mewn unedau cleifion mewnol.</p> <p>Yn dilyn cyhoeddi fy adroddiad Dim Drws Anghywir, a'r adolygiad gan Jack Straw a Phil Evans o'r ddarpariaeth breswyl i blant ag anghenion cymhleth, roeddwn i'n falch o roi cyflwyniad i'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol a</p>

	<p>Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod cyllid newydd wedi'i neilltuo'n benodol at ddibenion darpariaeth breswyl iechyd meddwl a gofal cymdeithasol a gomisiynwyd ar y cyd ar gyfer y nifer bach o blant a phobl ifanc yng Nghymru sydd â'r anghenion mwyaf cymhleth.</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru weithredu hefyd i sicrhau bod yr unedau presennol ar gyfer cleifion iechyd meddwl mewnol yng Nghymru yn gwneud y newidiadau sy'n angenrheidiol i estyn yr ystod o bobl ifanc sy'n medru derbyn gofal yn ddiogel yno.</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru gymryd camau i ddatblygu darpariaeth iechyd meddwl ddiogel yng Nghymru ar gyfer y nifer bach iawn o blant sydd angen y gofal hwn.</p>		<p>Llywodraeth Cymru, ac i gwrdd â'r cyrff hynny i drafod cynlluniau ar gyfer cau'r bwlch hwn, ar 1 Gorffennaf 2020. Roeddwn yn falch bod Llywodraeth Cymru wedi gofyn bod pob BPRH yn cynhyrchu dadansoddiad o'r adnoddau oedd ar gael a'r adnoddau oedd yn angenrheidiol er mwyn sefydlu darpariaeth o'r fath. Mae arwyddion calonogol am gynigion ar gyfer darpariaeth o'r fath ar lefel awdurdod lleol, ond rwy'n siomedig mai 2 yn unig o'r 7 BPRH, ar adeg ysgrifennu hwn, sydd wedi gwneud cynnydd ar y cyfryw gynlluniau. Mae angen goresgyn y rhwystrau sy'n atal ariannu darpariaeth o'r fath, a hynny ar frys, ac rwy'n annog Llywodraeth Cymru i chwarae rôl ddeinamig yn y gwaith o sicrhau bod y cynlluniau ar gyfer y ddarpariaeth frys hon yn cael eu gweithredu cyn diwedd y tymor Senedd hwn.</p> <p>Rydym ni'n dal i glywed yn rheolaidd iawn gan deuluoedd lle mae plant yn cael eu cadw mewn lleoliadau anaddas, neu gartref, pan fydd angen darpariaeth breswyl arnynt ar gyfer eu hanghenion cymhleth.</p>
<p>Elw mewn gofal</p>	<p>2017/18</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod awdurdodau lleol yn cyflawni eu dyletswyddau o dan Adran 16 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) i gynnwys plant a phobl ifanc wrth ddylunio a chyflwyno gwasanaethau, a chynyddu'r amrywiaeth o wasanaethau nid-er-elw, fel bod modd gwario arian sy'n cael ei fuddsoddi mewn gwasanaethau gofal</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n ymwybodol bod Llywodraeth Cymru wedi comisiynu'r Athro Andrew Pithouse i archwilio sut mae modd "ailgydbwyso" gwasanaethau gofal i blant, a bod y gwaith hwnnw wedi archwilio'r sefyllfa gomisiynu gyfredol yng Nghymru ar gyfer lleoliadau maeth a phreswyl a modelau gofal amgen.</p>

	<p>cymdeithasol ar wella'r canlyniadau i blant, yn hytrach na darparu elw i gyfranddalwyr.</p> <p>2018/19 Mae rhaid i Lywodraeth Cymru ymrwymo i gymryd camau pendant o fewn y flwyddyn nesaf tuag at leihau ac yn y pen draw ddileu gwneud elw mewn gwasanaethau gofal plant, heb niweidio'r trefniadau presennol i blant a phobl ifanc.</p>		<p>Fodd bynnag, rwy'n ymwybodol bod argyfwng presennol y Coronafeirws wedi achosi oedi yn y gwaith polisi hwn i Lywodraeth Cymru.</p> <p>Hyd yma nid wyf yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori â phlant a phobl ifanc i glywed eu barn nhw ar y pwnc hwn. Yn y cyfamser, fodd bynnag, mae pobl ifanc wedi dod ataf fi i fynegi pryder bod eu darparwyr yn derbyn llawer o arian, a'u bod nhw ddim yn siŵr i ble mae'n mynd. Rwyf hefyd wedi derbyn llythyron gan weithwyr proffesiynol sy'n cefnogi'r galwadau hyn ac a fyddai'n hoffi gwybod mwy am sut mae cyflawni'r newid hwn yng Nghymru.</p> <p>Rwyf wedi rhoi tystiolaeth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ar y pwnc hwn yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, fel y mae eraill, gan gynnwys grŵp o bobl ifanc sydd â phrofiad o ofal.</p> <p>Mae rhai Awdurdodau Lleol yn darparu rhai elfennau o'u darpariaeth yn fewnol ond mae hynny'n digwydd ar sail unigol gan nad oes cyfarwyddyd cenedlaethol. Datgelodd yr adolygiad thematig o Gartrefi Gofal i Blant gan Plant yng Nghymru nad oes ond 19% o gartrefi yn cael eu rheoli'n wirfoddol neu eu rheoli gan awdurdod lleol.</p> <p>Er fy mod i'n sylweddoli bod rhaid peidio â thanseilio sefydlogrwydd y sector ag unrhyw newidiadau sydyn, rwy'n credu y byddai gweithio tuag at ddileu elw fel nod polisi tymor hwy yn cael ei groesawu'n gynnes gan bobl ifanc a'r rhai sy'n comisiynu gwasanaethau fel ei gilydd.</p> <p>Rydyn ni'n cydnabod cymhlethdod y gwaith hwn, ac ni fyddem am i unrhyw blentyn sy'n gwneud yn dda mewn</p>
--	--	--	--

			<p>lleoliad gael y sefyllfa honno wedi'i thanseilio gan y galwadau hyn. Mae llawer o gartrefi a darparwyr yng Nghymru yn nwylo cwmnïau bach, a dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut orau y gall gefnogi'r rhain i bontio a dod yn ddarparwyr trydydd sector neu fenter gymdeithasol cofrestredig. Byddai hynny'n sicrhau mwy o dryloywder o ran y costau sy'n gysylltiedig â lleoliadau ac yn rhoi mwy o sicrwydd i blant, staff a gofalwyr fel ei gilydd nad yw cwmnïau'n elwa o wariant cyhoeddus ar blant sy'n agored i niwed.</p> <p>Yn fy Maniffesto ar gyfer 2021, rwy'n galw ar yr holl bleidiau gwleidyddol i wneud cynnydd yn y maes hwn.</p>
<p>Pontio ym maes iechyd</p>	<p>Newydd ar gyfer 2018/19 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan fyrddau iechyd ganllawiau effeithiol a fydd yn arwain at blant a phobl ifanc yn cael mynediad at lwybrau cydlynus amlasiantaeth ar gyfer pontio i wasanaethau oedolion. Dylai plant a phobl ifanc gael eu cynnwys yn uniongyrchol yn y broses o greu eu cynlluniau gofal.</p> <p>Dylai'r canllawiau hyn sicrhau hefyd bod pobl ifanc 16 ac 17 oed sy'n cael mynediad i wasanaethau iechyd am y tro cyntaf, gan gynnwys gofal brys, yn cael llwybr clir at ofal oed-briodol.</p>	<p>Ychwanegiad newydd</p>	<p>Rwy'n falch bod Llywodraeth Cymru wedi datblygu ac ymgynghori ar ganllawiau drafft. Rwy'n disgwyl i'r rhain gael eu cyhoeddi ym mis Ionawr 2021 ac rwy'n arbennig o falch bod Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu nifer o'n hawgrymiadau, a bod y canllawiau drafft yn cynnwys egwyddorion sylfaenol a lywiwyd gan hawliau dynol plant. Mae'r canllawiau drafft hefyd yn cydnabod yr anawsterau mae pobl ifanc 16 ac 17 oed yn eu hwynebu wrth gael mynediad i wasanaethau iechyd am y tro cyntaf.</p> <p>Fodd bynnag, mae sawl elfen o'r canllawiau newydd drafft y byddwn ni'n ceisio eglurhad yn eu cylch yn ein hymateb i'r ymgynghoriad. Mae hynny'n cynnwys yn arbennig atebolrwydd byrddau iechyd i gyflawni'r canllawiau hyn, a'r angen i bob bwrdd iechyd fod ag unigolyn penodol sy'n cael amser, lle ac adnoddau i gyflawni rôl gydlynol ar draws maes pontio i wasanaethau oedolion.</p> <p>Bydd angen i'r canllawiau hyn ddangos y canlynol:</p>

			<ol style="list-style-type: none">1. Y byddant yn gwella'r profiad ar gyfer plant a phobl ifanc ac oedolion ifanc rydym ni'n gwybod nad ydynt ar hyn o bryd yn cael y gefnogaeth amlasiantaeth, wedi'i rheoli'n sensitif, y mae arnyn nhw ei hangen i'w helpu i fynd trwy'r broses o symud o wasanaethau plant i rai oedolion mewn modd mor llyfn â phosibl, gan ymateb i faterion sy'n dod i'r amlwg2. Y byddant yn gwella'r berthynas rhwng gwasanaethau plant ac oedolion, lle mae'r ddau yn gyfrifol ar y cyd am ofal y person ifanc sy'n symud rhwng gwasanaethau plant a rhai oedolion3. Y byddant yn aseinio cyfrifoldeb i unigolyn/unigolion er mwyn sicrhau nad yw gofal pobl ifanc yn 'colli momentwm'.
--	--	--	--

AN ECS 1

Argymhellion sydd ddim bellach yn destun adroddiadau gweithredol.

<p>Cymorth Mabwysiadu</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a threfniadau cydweithio rhanbarthol i sicrhau mwy o ddarpariaeth cymorth mabwysiadu, gan ddarparu adnoddau ychwanegol yn ôl y galw.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae camau cadarnhaol yn cael eu cymryd i roi sylw i anghenion cymorth llawer o blant a'u teuluoedd. Ym mis Medi 2020, cyhoeddodd Adoption UK eu harolwg "Baromedr Mabwysiadu", oedd yn archwilio profiadau mabwysiadwyr o ran cymorth, mynediad i wasanaethau a chanlyniadau i bobl ifanc ym mhedair gwlad y Deyrnas Unedig. Mae'r adroddiad diweddaraf yn amlygu effaith gadarnhaol cefnogaeth fabwysiadu ar deuluoedd a sut gellir gwella hynny i ddarparu cefnogaeth fwy amserol.</p> <p>Gyda chymorth £2.3 miliwn o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, mae'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, ynghyd ag Adoption UK, wedi cyhoeddi eu bod yn datblygu amrywiaeth o wasanaethau cymorth mabwysiadu.</p> <p>Bydd teuluoedd yng Nghymru yn gallu cael mynediad i Wasanaethau Cymorth Addysg Therapiwtig i Fabwysiadwyr (TESSA) a bydd plant yn gallu cael mynediad i wasanaethau cymorth penodol ar gyfer plant. Mae'r gwasanaethau cymorth hyn i gael eu hestyn ledled Cymru a byddwn yn parhau i fonitro hynny trwy ein sedd ar Fwrdd Llywodraethu'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a'r Grŵp Gwerthuso Cymorth Mabwysiadu.</p>
<p>Eiriolaeth</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a threfniadau cydweithio rhanbarthol i sicrhau darpariaeth gynyddol o gefnogaeth</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae'n bleser gen i nodi bod y Dull Gweithredu Cenedlaethol bellach yn weithredol ar draws yr holl ranbarthau.</p>

	<p>fabwysiadu, gan ddarparu adnoddau ychwanegol yn ôl y gofyn.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Côd Ymarfer Rhan 10 yn cael ei newid i roi grym statudol i'r Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol, gan gynnwys yr holl ddogfennau cysylltiedig.</p>	<p>Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi cyhoeddi'r Fframwaith Cenedlaethol Safonau a Chanlyniadau ar gyfer Plant a Phobl Ifanc yng Nghymru sy'n disgrifio'r hyn y gall pobl ifanc ddisgwyl ei gael gan eu gwasanaeth eiriolaeth annibynnol. Mae'r fframwaith, trwy rôl y grŵp gorchwyl a gorffen y bu fy swyddfa i'n rhan ohono, yn cydnabod CCUHP yn benodol a'r defnydd ohono mewn eiriolaeth.</p> <p>Mae Côd Ymarfer o'r newydd sy'n ymwneud ag eiriolaeth wedi cael ei gyhoeddi bellach, ac mae'n disgrifio'r hawliau eiriolaeth sydd gan bobl ifanc, gan gynnwys y rhai sy'n dod i gysylltiad â gweithdrefnau amddiffyn plant, achosion gofal neu'r rhai sydd ag angen gofal a chymorth gan y Gwasanaethau Cymdeithasol.</p> <p>Rydyn ni'n parhau i fonitro cynnig gweithredol wrth iddo gael ei roi ar waith fesul cam trwy ein gwaith achosion Ymchwiliadau a Chyngor a'n rhan yn y Grŵp Darparwyr Eiriolaeth. Rydyn ni'n ymwybodol bod plant mewn cartrefi gofal wedi wynebu heriau o ran cael mynediad i'w hawl statudol i eiriolaeth. Cafodd y mater hwn ei godi yn yr adolygiad thematig o gartrefi plant gan Arolygiaeth Gofal Cymru, ac mae rhagor o waith yn cael ei wneud gan TGP Cymru i nodi mynediad cyson i'r ddarpariaeth.</p> <p>Rwy'n ymwybodol bod Grŵp Gorchwyl a Gorffen Llywodraeth Cymru ar gyfer y Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol i Blant a Phobl Ifanc yn dod i ben. Wrth symud ymlaen, mae'n rhaid rhoi trefniadau monitro cadarn yn eu lle i sicrhau bod y Cynnig Gweithredol yn dal i gael ei estyn yn ehangach. Rhaid cymryd camau hefyd tuag at ddatblygu Fframwaith Comisiynu Cenedlaethol, yn unol ag argymhelliad Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Senedd i fonitro "yn flynyddol wariant awdurdodau lleol</p>
--	---	--

			ar wasanaethau eiriolaeth statudol". Byddai hynny o gymorth pellach i sicrhau bod mynediad at eiriolaeth annibynnol, o ansawdd uchel, ar gael i bob plentyn a pherson ifanc bregus, ac yn diogelu gwasanaethau eiriolaeth statudol i blant, wrth i Gymru ddechrau ymadfer wedi COVID-19.
Anghenion Dysgu Ychwanegol	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth newydd a Chôd Ymarfer Cadarn sy'n cyflawni'r ymrwymiad i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno dyletswydd ar bob corff perthnasol o dan y Ddeddf i roi sylw dyledus i CCUHP a CCUHPA, ac i roi'r ddyletswydd honno ar wyneb y Bil.</p>	Dim newid	<p>Cafodd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thriwlynlys (Cymru) 2018 ei phasio gyda sylw dyledus i CCUHP a CCUHPA ar wyneb y Bil.</p> <p>Yng ngwanwyn 2019, bu'r Côd Ymarfer drafft a'r Rheoliadau'n destun ymgynghoriad. Ym mis Medi 2019, cyhoeddodd y Llywodraeth y byddai'n oedi cyn rhoi'r Ddeddf ar waith. Rwy'n parhau i ymgysylltu â'r Llywodraeth i bwysleisio sut y gall y Côd newydd ymgorffori hawliau plant yn llwyr ar draws eu profiad addysgol.</p> <p>Yn ogystal, rwy'n croesawu cynlluniau'r Llywodraeth i roi rhywfaint o hwb ariannol i'r system gyfredol y flwyddyn nesaf. Mae'r buddsoddiad hwn yn hanfodol bwysig er mwyn i blant a phobl ifanc allu cael cymorth ar unwaith a bydd yn gymorth hefyd i gynyddu capasiti ar draws Cymru cyn i'r gyfraith newydd gael ei rhoi ar waith. Rwy'n gobeithio na fydd y buddsoddiad ychwanegol hwn yn ddigwyddiad unwaith yn unig, ac y bydd yn parhau wrth i'r system newydd ddatblygu.</p>
Anghenion Dysgu Ychwanegol	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru gryfhau'r cydlyniant, y ddarpariaeth a'r gefnogaeth sy'n cael eu darparu i blant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol, gan gynnwys cyflwyno</p>	Dim newid	<p>Bellach bydd gan y Tribiwnlys Addysg bwerau dros gyrff iechyd o dan y Ddeddf, gan gynnwys y gallu i wneud cais am dystiolaeth ac adroddiadau ar gyfer apeliadau.</p>

	<p>dyletswyddau statudol i Fyrddau Iechyd Lleol ac ymddiriedolaethau GIG i ddarparu cymorth ac i gryfhau pwerau Tribiwnlys Addysg Cymru.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru hefyd gryfhau pwerau Tribiwnlys Addysg Cymru trwy estyn ei gylch gorchwyl i gwmpasu cyrff iechyd.</p>		
Amddiffyniad Cyfartal	<p>2015/16 Dylid cyflwyno bil i'r Cynulliad cyn gynted â phosibl i ddileu amddiffyniad 'cosb resymol'.</p> <p>2016/17 Ni wnaed argymhelliad newydd ynghylch y pwnc hwn eleni; ond roedd yn rhan bwysig o'n polisi craidd a'n gwaith dylanwadu yn ystod y flwyddyn.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell y dylid cyflwyno Bil cyn gynted â phosibl i sicrhau bod ymrwymiad y Llywodraeth yn cael ei gyflawni.</p>	Dim newid	<p>Rwyf wrth fy modd bod Llywodraeth Cymru bellach wedi pasio Bil Plant (Diddymu amddiffyniad cosb resymol) (Cymru). Bydd y newid i'r gyfraith yn cynnig eglurder i weithwyr proffesiynol a rhieni ac yn rhoi neges glir nad yw defnyddio cosb gorfforol yn dderbyniol yng Nghymru. Bu Pwyllgor y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn yn galw am y newid hwn ers blyneddau lawer ac mae'n golygu bod Cymru'n cyd-fynd â mwy na 50 o wledydd eraill ar draws y byd, gan gynnwys Gweriniaeth Iwerddon a'r Alban, trwy roi'r newid hwn ar waith.</p> <p>Bydda i'n parhau i weithio gyda'r Llywodraeth trwy gydol y cyfnod gweithredu er mwyn sicrhau bod cymorth a gwybodaeth glir am y newid hwn ar gael i bawb.</p>
Senedd Ieuencid	<p>2015/16 Er nad oes dyletswydd ddeddfwriaethol arnaf fi i gyflwyno argymhellion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, rwyf am ategu fy mwriad i bwysu am ailsefydlu gofod democrataidd cenedlaethol i bobl ifanc, ar ffurf cynulliad ieuencid. Rwy'n gwbl ymroddedig i weithio</p>	Dim newid	<p>Bu'r Senedd Ieuencid yn eistedd am y tro cyntaf ym mis Chwefror 2019 ac mae'i chylch blyneddol o gyfarfodydd wedi dechrau. Mae hwn yn ddatblygiad eithriadol o gadarnhaol i sicrhau cyfranogiad a chynrychiolaeth pobl ifanc ar lefel genedlaethol.</p> <p>Mae fy nhîm yn dal i ymgysylltu â thîm y Cynulliad sy'n cefnogi'r gwaith hwn, er mwyn archwilio'r ffyrdd gorau i'r</p>

	<p>gyda phobl ifanc a'r Cynulliad Cenedlaethol i wireddu'r uchelgais hon.</p>		<p>Senedd leuencid graffu ar fy ngwaith, ac er mwyn i ni fedru alinio'n blaenoriaethau lle bo modd i sicrhau'r craffu mwyaf ar waith y Llywodraeth.</p> <p>Ym mis Hydref 2019, cefais fy sesiwn drafod gyntaf gyda'r Senedd leuencid, gan ganolbwyntio ar fater iechyd meddwl. Rwy'n gobeithio y bydd yr aelodau'n parhau i graffu ar fy ngwaith a'i lywio fel hyn.</p>
<p>Cyfranogiad pobl ifanc wrth ddiwygio'r cwricwlwm</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod trefniadau ar waith i gefnogi cyfranogiad plant a phobl ifanc mewn prosesau gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â diwygio addysg.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod canlyniadau cyflawni'r cwricwlwm newydd yn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn dysgu am eu hawliau, a bod dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant yn sylfaen ar gyfer egwyddorion tywys cyflwyno'r cwricwlwm. Dylai cyfranogiad plant a phobl ifanc gael ei gynnwys yn systematig yng ngham nesaf datblygu'r cwricwlwm.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Yn yr amrywiol gyfnodau ymgynghori oedd yn gysylltiedig â'r Cwricwlwm i Gymru, fe wnaeth Llywodraeth Cymru ymateb i alwadau niferus gennyf i a chan eraill i sicrhau eu bod yn ymgynghori â phobl ifanc. Defnyddiodd yr ymgynghoriad ar Gwricwlwm i Gymru yn 2019 fethodoleg i sicrhau bod plant a phobl ifanc â nodweddion gwarchoddedig yn cael eu cynnwys, ac mae crynodedb o'r cyfranogiad hwnnw ar gael. Fodd bynnag, nid yw'r Llywodraeth wedi cyflawni Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol trwy gyhoeddi adborth yn rhoi gwybod i'r bobl ifanc sut cafodd eu cyfranogiad ei ystyried.</p> <p>Rwy'n croesawu'r canllawiau ar gynnwys dysgwyr wrth ddylunio'r cwricwlwm yn y trosolwg o'r Cwricwlwm i Gymru, sy'n bwysig er mwyn sicrhau cyfranogiad wrth ddylunio'r cwricwlwm yn lleol.</p> <p>Nid wyf yn barnu bod yr argymhelliad hwn wedi cael ei gyflawni'n llwyr: digwyddodd yr ymgynghori'n hwyr yn y broses, a rhoddwyd cyfranogiad o'r neilltu droeon er gwaethaf ymgysylltiad a chyngor gan y sector plant a phobl ifanc ar ddechrau'r broses ddiwygio. Ni fanteisiwyd ar y cyfle i sicrhau cyfranogiad o safon uchel, oedd wedi'i wreiddio yn y broses, na manteisio ar y cynigion gweithredol o gefnogaeth a gafwyd gan fy swyddfa i. Nid wyf bellach yn monitro gwaith yn y maes hwn, gan fod y cyfle i wreiddio cyfranogiad yn</p>

			systematig yn y broses o ddiwygio'r cwricwlwm wedi mynd heibio nawr.
Pobl ifanc sy'n gadael gofal Treth Cyngor	2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru symud ymlaen gyda'u gwaith i eithrio pobl ifanc sy'n gadael gofal rhag talu treth y cyngor hyd at 21 oed er mwyn helpu i liniaru tlodi ymhlith ymadawyr gofal.	Dim newid	Rwy'n falch bod yr argymhelliad hwn wedi cael ei gyflawni. Mae pawb sy'n gadael gofal yn awr wedi'u heithrio o dalu Treth y Cyngor nes eu bod yn 25 oed.
Rhaglen Ysgolion Heddlu Cymru	2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu i gytuno ar fodel ariannu gyda'r pedwar heddlu, er mwyn sicrhau bod holl ysgolion Cymru yn parhau i elwa o gael perthynas gadarnhaol gyda swyddog cyswllt yr heddlu, a bod rôl y rhaglen o ran cyfrannu at Faes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Llesiant yn y cwricwlwm newydd yn gydlynus ac yn addas at y dyfodol. Dylid cynnal asesiad o effaith unrhyw benderfyniad ynghylch dyfodol y Rhaglen ar hawliau plant.	Dim newid	Yn dilyn cynnig i leihau'r cyllid ar gyfer y rhaglen hon, mae'r Llywodraeth a Heddluoedd wedi cytuno i ddarparu'r cyllid hwnnw yn 2019/2020, ac mae hynny wedi parhau i mewn i 2020-21. Mae'r gyllideb ddrafft wedi cadarnhau y dylai'r cyllid ar gyfer y rhaglen barhau yn 2021/2022. Cynhaliwyd Adolygiad Gweithredol o'r Rhaglen yn 2019, ac rwy'n deall bod yr argymhellion yn cael eu datblygu yng ngofal Bwrdd Gweithredol dan gadeiryddiaeth yr Heddlu, y mae un o Fyrddau Strategol Llywodraeth Cymru yn bwrw golwg ar ei waith. Byddaf finnau'n parhau i gadw golwg ar y rhaglen trwy fy ngrŵp bord gron ar Gam-drin Plant yn Rhywiol.